Ustawa o Trybunale Stanu

Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu

Wersja obowiązująca

Art. 1. Zakres podmiotowy działania trybunału

1. Za naruszenie Konstytucji lub ustawy, w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania, odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu ponoszą:
1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;

2) Prezes Rady Ministrów oraz członkowie Rady Ministrów;

3) Prezes Narodowego Banku Polskiego;

4) Prezes Najwyższej Izby Kontroli;

5) członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji;

6) osoby, którym Prezes Rady Ministrów powierzył kierowanie ministerstwem;

7) Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych.

2. W zakresie określonym w art. 107 Konstytucji odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu ponoszą również posłowie i senatorowie.

Art. 2. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności prezydenta i członków rady ministrów

1. Prezydent może być pociągnięty do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji, ustawy , za popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

2. W okresie sprawowania urzędu Prezydenta nie biegnie przedawnienie karalności przestępstw lub przestępstw skarbowych, za które osoba sprawująca ten urząd nie została postawiona w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu, którzy tymczasowo wykonują obowiązki Prezydenta.

4. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem.

4a. Jeżeli przeciwko osobom, o których mowa w ust. 4, wszczęto postępowanie przygotowawcze o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem, prokurator jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym Marszałka Sejmu.

5. Osoby, o których mowa w ust. 4, mogą być pociągnięte do odpowiedzialności karnej przed Trybunałem Stanu za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem, jeżeli w uchwale Sejmu o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej tych osób łączne pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej i karnej uznano za celowe. W takim przypadku Trybunał Stanu przejmuje do łącznego rozpoznania sprawę, która toczy się już przed sądem.

Art. 3. Zakres odpowiedzialności konstytucyjnej

Odpowiedzialność konstytucyjna obejmuje czyny, którymi osoby wymienione w art. 1 , zakres podmiotowy działania Trybunału, ust. 1, w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania, chociażby nieumyślnie, naruszyły Konstytucję lub ustawę.

Art. 4. Uprawnienie zgromadzenia narodowego

Prawo postawienia Prezydenta w stan oskarżenia przysługuje wyłącznie Zgromadzeniu Narodowemu.

Art. 5. Uprawnienia sejmu

Prawo do pociągnięcia osób wymienionych w art. 1 , zakres podmiotowy działania Trybunału, ust. 1 pkt 2–7 do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu przysługuje wyłącznie Sejmowi.

Art. 5a. Prawo do pociągnięcia posła do odpowiedzialności konstytucyjnej

Prawo do pociągnięcia posła do odpowiedzialności konstytucyjnej przysługuje wyłącznie Sejmowi.

Art. 6. Wstępny wniosek o postawienie prezydenta w stan oskarżenia

1. Wstępny wniosek o postawienie Prezydenta w stan oskarżenia może być złożony Marszałkowi Sejmu przez co najmniej 140 członków Zgromadzenia Narodowego.

2. Wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób, o których mowa w art. 1 , zakres podmiotowy działania Trybunału, ust. 1 pkt 2–7, może być złożony Marszałkowi Sejmu przez:
1) Prezydenta;

2) posłów, w liczbie co najmniej 115.

3. Wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 3–7, może być złożony Marszałkowi Sejmu również przez komisję śledczą powołaną na podstawie art. 111 Konstytucji.

4. Wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej posła może być złożony do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej przez Marszałka Sejmu.

5. Wstępny wniosek o postawienie w stan oskarżenia lub o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu musi spełniać warunki wymagane przez przepisy Kodeksu postępowania karnego w stosunku do aktu oskarżenia i zawierać podpisy wszystkich wnioskodawców, a także wskazywać osobę upoważnioną do występowania w imieniu wnioskodawców w dalszym postępowaniu przed organami Sejmu.

6. Jeżeli wstępny wniosek, o którym mowa w ust. 1–4, nie odpowiada warunkom określonym w ustawie, Marszałek Sejmu, w uzgodnieniu z Prezydium Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, wzywa reprezentanta wnioskodawców, o którym mowa w ust. 5, do uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni, wskazując niezbędny zakres uzupełnienia.

6a. Opinię, o której mowa w ust. 6, Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej przyjmuje na posiedzeniu zamkniętym.

7. W przypadku nieuzupełnienia wstępnego wniosku w terminie i w zakresie, o którym mowa w ust. 6, Marszałek Sejmu postanawia o pozostawieniu wniosku bez biegu.

Art. 7. Skierowanie wniosku

Marszałek Sejmu kieruje wniosek do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, która wszczyna postępowanie.

Art. 8. Przesłanie odpisu wstępnego wniosku

Przewodniczący Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej przesyła niezwłocznie osobie objętej wnioskiem odpis wstępnego wniosku, informując ją o prawie do złożenia pisemnych wyjaśnień w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania oraz o innych uprawnieniach przysługujących tej osobie w postępowaniu przed Komisją.

Art. 8a. Wyłączenie członka komisji odpowiedzialności konstytucyjnej

1. Jeżeli zostanie ujawniona okoliczność, która mogłaby wywołać wątpliwości co do bezstronności członka Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej przy czynności przesłuchania przez Komisję osoby objętej wnioskiem lub świadka, ulega on wyłączeniu z tej czynności.

2. Za okoliczność, o której mowa w ust. 1, nie może być w szczególności uznana przynależność do określonego klubu lub koła poselskiego. 3.Wyłączenia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje Komisja, na wniosek osoby objętej wnioskiem, świadka lub członka Komisji; w głosowaniu nie bierze udziału członek Komisji, którego wyłączenia głosowanie dotyczy.

Art. 9. Kompetencje komisji odpowiedzialności konstytucyjnej

1. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej może żądać od organów władzy publicznej oraz organów osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej pisemnych wyjaśnień lub przedstawienia dokumentów będących w ich dyspozycji, jak także akt każdej sprawy przez nie prowadzonej.

2. Komisja może zlecić Prokuratorowi Generalnemu lub Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenie określonej czynności niezbędnej do wyjaśnienia okoliczności sprawy.

3. Komisja może zapoznawać się z dokumentami lub aktami, badając sprawę na miejscu.

Art. 9a. Czynności dowodowe, powołanie biegłych

1. Czynności dowodowe Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej przeprowadza na posiedzeniach zamkniętych.

2. W postępowaniu przed Komisją osoba objęta wnioskiem, świadkowie i biegli zwolnieni są od obowiązku zachowania w tajemnicy informacji niejawnych.

3. Dla uzyskania wiedzy specjalistycznej Komisja może powoływać biegłych lub tłumaczy. Do biegłych stosuje się odpowiednio przepisy art. 9b ust. 3-6.

Art. 9b. Obowiązek stawienia się świadka

1. Każda osoba wezwana przed Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej w charakterze świadka ma obowiązek stawić się w wyznaczonym terminie i złożyć zeznania.

2. Jeżeli świadek nie może stawić się na wezwanie z powodu choroby, kalectwa lub innej niedającej się pokonać przeszkody, Komisja może go przesłuchać w miejscu jego pobytu.

3. W przypadku gdy świadek bez usprawiedliwienia nie stawi się na wezwanie Komisji, bez zezwolenia Komisji wydali się z miejsca czynności albo bezpodstawnie uchyli się od złożenia zeznań, Komisja może zwrócić się do Sądu Okręgowego w Warszawie z wnioskiem o zastosowanie kary porządkowej.

4. Do postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku, o którym mowa w ust. 3, oraz wykonania orzeczonej kary porządkowej stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu karnego wykonawczego.

5. Komisji przysługuje zażalenie na odmowę zastosowania kary porządkowej. Do postępowania w sprawie zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

6. Na terenie Sejmu czynności związane z przymusowym doprowadzeniem przed Komisję ukaranego karą porządkową, wykonuje, na polecenie sądu, Straż Marszałkowska.

Art. 9c. Przewodniczący komisji

1. Na zewnątrz Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej reprezentuje oraz działa w jej imieniu przewodniczący Komisji lub, z jego upoważnienia, zastępca przewodniczącego.

2. Przewodniczący Komisji kieruje posiedzeniem Komisji i czuwa nad jego prawidłowym przebiegiem.

3. Przewodniczący Komisji prowadzi przesłuchanie przed Komisją, a w szczególności:
1) poucza świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy;

2) poucza biegłego lub tłumacza o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywej opinii lub tłumaczenia;

3) poucza świadka o przysługujących mu uprawnieniach w postępowaniu przed Komisją;

4) uchyla pytania sugerujące treść odpowiedzi i pytania nieistotne bądź niestosowne.

4. W trakcie przesłuchania przed Komisją od decyzji przewodniczącego osobie objętej wnioskiem lub świadkowi przysługuje odwołanie do Komisji. Komisja rozstrzyga o odwołaniu w drodze głosowania, większością głosów.

Art. 9d. Prawa osoby objętej wnioskiem

1. Osoba objęta wnioskiem ma obowiązek stawić się przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej.

2. Osoba objęta wnioskiem ma w szczególności prawo do:
1) składania wyjaśnień ustnie lub na piśmie i zgłaszania wniosków dowodowych; może jednak bez podania powodów odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania lub odmówić składania wyjaśnień;

2) korzystania z pomocy nie więcej niż trzech obrońców; obrońcą w postępowaniu przed Komisją może być jedynie adwokat lub radca prawny;

3) uczestniczenia osobiście lub przez obrońcę we wszystkich czynnościach dowodowych przeprowadzanych przez Komisję oraz w czynnościach podejmowanych na jej żądanie;

4) dostępu do materiału dowodowego po uzyskaniu zgody Komisji;

5) końcowego zaznajomienia się z materiałami postępowania przeprowadzonego przed Komisją.

Art. 9e. Prawa świadka

1. W postępowaniu przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej świadkowi należy umożliwić swobodne wypowiedzenie się w granicach określonych celem danej czynności, a następnie można zadawać pytania zmierzające do uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi. Nie wolno zadawać pytań sugerujących świadkowi treść odpowiedzi ani pytań nieistotnych bądź niestosownych.

2. W postępowaniu przed Komisją świadkowi służy w szczególności prawo do:
1) uchylenia się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli jej udzielenie mogłoby narazić świadka lub osobę dla niego najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;

2) odmowy zeznań, gdy jest on osobą najbliższą dla osoby objętej wnioskiem lub jeżeli w innej toczącej się sprawie jest oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem przed Komisją;

3) złożenia wniosku o zwolnienie od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania, jeżeli pozostaje z osobą objętą wnioskiem w szczególnie bliskim stosunku osobistym;

4) złożenia wniosku o zarządzenie przerwy w posiedzeniu Komisji;

5) złożenia wniosku o uchylenie pytania, które w ocenie świadka sugeruje mu treść odpowiedzi, jest nieistotne bądź niestosowne;

6) złożenia wniosku o zmianę terminu przesłuchania;

7) złożenia wniosku o dokonanie czynności, które Komisja może albo ma obowiązek podejmować z urzędu.

3. O uprawnieniach wymienionych w ust. 2 oraz o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy świadka poucza się przed rozpoczęciem przesłuchania.

Art. 9f. Protokół przesłuchania

1. Z przesłuchania sporządza się protokół.

2. Protokół sporządza się w oparciu o zapis dźwiękowy przesłuchania.

3. O dokonywaniu zapisu dźwiękowego przesłuchania przewodniczący Komisji informuje osobę przesłuchiwaną.

4. Zapis dźwiękowy przebiegu przesłuchania stanowi załącznik do protokołu.

5. Protokół podpisuje przewodniczący Komisji i osoba przesłuchiwana.

6. Skreśleń, poprawek lub uzupełnień w protokole dokonuje przewodniczący Komisji na wniosek osoby przesłuchiwanej lub członka Komisji, o czym informuje członków Komisji na jej najbliższym posiedzeniu.

7. Skreślenia, poprawki lub uzupełnienia dokonane w protokole wymagają omówienia podpisanego przez osoby podpisujące protokół.

8. Odrzucony wniosek o dokonanie skreśleń, poprawek lub uzupełnień dołącza się do protokołu.

9. Jeżeli osoba przesłuchiwana odmawia podpisania protokołu lub nie może go podpisać, przewodniczący Komisji zaznacza w protokole przyczynę braku podpisu.

10. Oczywiste omyłki pisarskie lub rachunkowe w protokole mogą być sprostowane na wniosek lub z urzędu.

Art. 9g. Sprawozdanie komisji odpowiedzialności konstytucyjnej

1. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej uchwala sprawozdanie o wystąpieniu do Zgromadzenia Narodowego z wnioskiem o postawienie Prezydenta w stan oskarżenia albo o umorzenie postępowania w sprawie.

2. W stosunku do osób wymienionych w art. 1 , zakres podmiotowy działania Trybunału, ust. 1 pkt 2–7 i ust. 2 Komisja uchwala sprawozdanie o wystąpieniu do Sejmu z wnioskiem o pociągnięcie tych osób do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu albo o umorzenie postępowania w sprawie.

3. Wniosek o postawienie w stan oskarżenia albo o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu powinien spełniać warunki wymagane przez przepisy Kodeksu postępowania karnego w stosunku do aktu oskarżenia, a wniosek o umorzenie postępowania – zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne tego wniosku.

4. Wnioski mniejszości mogą zawierać jedynie wnioski o umorzenie postępowania, postawienie w stan oskarżenia albo o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu.

5. Wnioski mniejszości do sprawozdań, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierające wnioski o postawienie w stan oskarżenia albo o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu powinny spełniać warunki wymagane przez przepisy Kodeksu postępowania karnego w stosunku do aktu oskarżenia.

6. Jeżeli wnioski, o których mowa w ust. 3 i 4, nie odpowiadają warunkom określonym w ustawie, odpowiednio przewodniczący Zgromadzeniu

Narodowemu albo Marszałek Sejmu, w uzgodnieniu z Prezydium Sejmu, wzywa wnioskodawców do ich uzupełnienia w terminie 14 dni, wskazując niezbędny zakres uzupełnienia wniosku.

7. W przypadku nieuzupełnienia wniosku w terminie i w zakresie, o których mowa w ust. 6, wniosek taki nie podlega rozpatrzeniu.

Art. 10. Uchwała zgromadzenia narodowego

1. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej przedstawia Zgromadzeniu Narodowemu sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania wraz z wnioskiem, o którym mowa w art. 9g , Sprawozdanie Komisji Odpowiedzialności konstytucyjnej, ust. 1.

1a. Z dniem podjęcia przez Zgromadzenie Narodowe uchwały o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu sprawowanie urzędu przez Prezydenta ulega zawieszeniu.

2. Podejmując uchwałę o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia, Zgromadzenie Narodowe wybiera spośród członków Zgromadzenia dwóch oskarżycieli, z których każdy powinien spełniać warunki wymagane przez ustawę do powołania na stanowisko sędziego.

3. Po podjęciu przez Zgromadzenie Narodowe uchwały o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia Marszałek Sejmu przesyła, z zastrzeżeniem art. 13 , tryb postępowania o postawienie Prezydenta RP w stan oskarżenia, ust. 2b, przewodniczącemu Trybunału Stanu, uchwałę Zgromadzenia Narodowego wraz z uchwałą Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej albo wnioskiem mniejszości, które w dalszym postępowaniu przed Trybunałem Stanu stanowią akt oskarżenia.

Art. 11. Uchwała sejmu

1. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej przedstawia Sejmowi sprawozdanie z prac nad każdą przekazaną jej sprawą wraz z wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu lub o umorzenie postępowania w sprawie. Uchwała Sejmu o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu powoduje zawieszenie w czynnościach osoby, której dotyczy. Jeżeli uchwała obejmuje także pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osoby, która jest posłem lub senatorem, stanowi ona równocześnie wniosek o uchylenie immunitetu poselskiego lub senatorskiego. (Art. 11 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 13 ust. 1a - w jakim umożliwia zawieszenie w czynnościach Prezesa Narodowego Banku Polskiego wskutek podjęcia przez Sejm, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, uchwały o pociągnięciu Prezesa Narodowego Banku Polskiego do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu – został uznany za niezgodny z Konstytucją RP wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11

stycznia 2024 r. (sygn. akt K 23/23) i z dniem 26 stycznia 2024 r. utracił moc w tym zakresie (Dz. U. z 2024 r. poz. 95)

1a. Przepisu ust. 1 zdanie drugie nie stosuje się do mandatu poselskiego.

2. Po podjęciu uchwały o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu Sejm wybiera spośród posłów, w terminie 3 miesięcy, oskarżyciela, który posiada kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska sędziego. W razie utraty uprawnień przez oskarżyciela jego obowiązki do czasu wyboru nowego oskarżyciela wykonuje Marszałek Sejmu.

3. Po wyborze oskarżyciela, o którym mowa w ust. 2, Marszałek Sejmu przesyła, z zastrzeżeniem art. 13 , tryb postępowania o postawienie Prezydenta RP w stan oskarżenia, ust. 3b, przewodniczącemu Trybunału Stanu, uchwałę Sejmu o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu wraz z uchwałą Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej albo wnioskiem mniejszości, które w dalszym postępowaniu przed Trybunałem Stanu stanowią akt oskarżenia. W wypadku konieczności uchylenia immunitetu poselskiego lub senatorskiego następuje to po wyrażeniu przez Sejm lub Senat zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej.

4. Po przekazaniu uchwały Sejmu o postawieniu w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu nie można wszcząć postępowania karnego o ten sam czyn, a postępowanie wcześniej wszczęte ulega zawieszeniu.

Art. 12. Sprawozdania i wnioski

1. Sprawozdania i wnioski, o których mowa w art. 10 , uchwała Zgromadzenia Narodowego, ust. 1 i art. 11 , uchwała Sejmu, ust. 1 i 3, doręcza się odpowiednio wszystkim członkom Zgromadzenia Narodowego bądź posłom wraz z informacją o udostępnieniu do wglądu akt sprawy; akta te powinny być udostępnione przez okres nie krótszy niż 21 dni przed posiedzeniem, na którym sprawa ma być rozpatrywana.

2. Sprawozdanie Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej może być przez organ, któremu zostało przedłożone, zwrócone Komisji w celu uzupełnienia postępowania; zwracając sprawozdanie organ określa kierunek i zakres dalszego postępowania Komisji.

Art. 13. Tryb postępowania o postawienie prezydenta rp w stan oskarżenia

1. Postawienie Prezydenta w stan oskarżenia może nastąpić uchwałą Zgromadzenia Narodowego, podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego.

1a. Uchwałę o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 3–7 oraz ust. 2, Sejm podejmuje bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej

liczby posłów. (Art. 13 ust. 1a w części, w jakiej odsyła do art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy - został uznany za niezgodny z Konstytucją RP wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2024 r. (sygn. akt K 23/23) i z dniem 26 stycznia 2024 r. utracił moc w tym zakresie (Dz. U. z 2024 r. poz. 95)

1b. Uchwałę o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2, Sejm podejmuje większością 3/5 ustawowej liczby posłów. (Art. 13 ust. 1b wskutek pominięcia odesłania do art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy - został uznany za niezgodny z Konstytucją RP wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2024 r. (sygn. akt K 23/23) i z dniem 26 stycznia 2024 r. utracił moc w tym zakresie (Dz. U. z 2024 r. poz. 95)

2. Jeżeli Zgromadzenie Narodowe nie podejmie uchwały o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia w trybie określonym w ust. 1, wówczas przewodniczący Zgromadzenia Narodowego stwierdza umorzenie postępowania w sprawie.

2a. Niezależnie od treści wniosku, o którym mowa w art. 9g ust. 1, Zgromadzenie Narodowe głosuje nad postawieniem Prezydenta w stan oskarżenia.

2b. Jeżeli Zgromadzenie Narodowe podjęło uchwałę o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia, a Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej wnosiła o umorzenie postępowania wobec niego, nie przedstawiając w swoim sprawozdaniu wniosku mniejszości o postawienie w stan oskarżenia, to aktem oskarżenia jest uchwała o postawieniu w stan oskarżenia wraz z wnioskiem wstępnym o postawienie w stan oskarżenia. Akt oskarżenia przewodniczący Zgromadzeniu Narodowemu przesyła przewodniczącemu Trybunału Stanu.

2c. Jeżeli Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej występuje z wnioskiem o umorzenie w stosunku do Prezydenta postępowania z powodu przedawnienia lub śmierci, wówczas przewodniczący Zgromadzeniu Narodowemu stwierdza umorzenie postępowania w sprawie.

3. Jeżeli Sejm nie podejmie uchwały o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2–7 i ust. 2, w trybie określonym w ust. 1a i 1b, wówczas Marszałek Sejmu stwierdza umorzenie postępowania w sprawie.

3a. Niezależnie od treści wniosku, o którym mowa w art. 9g ust. 2, Sejm głosuje nad pociągnięciem do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2–7 i ust. 2.

3b. Jeżeli Sejm podjął uchwałę o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2–7 i ust. 2, a Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej wnosiła o umorzenie postępowania wobec nich, nie przedstawiając w swoim sprawozdaniu wniosku mniejszości o pociągnięcie do odpowiedzialności, to aktem oskarżenia jest uchwała o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu wraz z wnioskiem wstępnym o pociągnięcie do odpowiedzialności. Akt oskarżenia Marszałek Sejmu przesyła przewodniczącemu Trybunału Stanu.

4. Jeżeli Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej występuje z wnioskiem o umorzenie, w stosunku do osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2-7 albo ust. 2, postępowania z powodu przedawnienia lub śmierci osoby, której postępowanie dotyczy, wówczas Marszałek Sejmu stwierdza umorzenie postępowania w sprawie.

Art. 13a. Zmiana kadencji sejmu

1. Jeżeli po nadaniu biegu przez Marszałka Sejmu wnioskowi wstępnemu, a przed podjęciem uchwały o postawieniu w stan oskarżenia albo o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu albo przed stwierdzeniem umorzenia postępowania w sprawie upłynie kadencja Sejmu, postępowanie w danej sprawie toczy się nadal po rozpoczęciu następnych kadencji Sejmu.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Marszałek Sejmu kieruje sprawę do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej.

3. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej nie jest związana uchwałami podjętymi przez komisję sejmową, która uprzednio rozpatrywała daną sprawę; w poczet materiału dowodowego zalicza się dowody zebrane w dotychczasowym postępowaniu.

4. Sejm nowej kadencji wybiera posła oskarżyciela.

Art. 13b. Umorzenie postępowania po upływie kadencji posła

W przypadku zakończenia kadencji Sejmu postępowanie w sprawie odpowiedzialności posła, który nie uzyskał ponownie mandatu, określonej w art. 107 , zakaz prowadzenie działalności gospodarczej przez posła, ust. 2 Konstytucji, ulega umorzeniu, które stwierdza Marszałek Sejmu nowej kadencji.

Art. 14. Wybór i kadencja trybunału stanu

Trybunał Stanu zostaje wybrany na pierwszym posiedzeniu Sejmu na okres jego kadencji, z tym że zachowuje on swoje kompetencje do czasu wyboru nowego składu Trybunału Stanu.

Art. 15. Wymogi na członka trybunału stanu

1. W skład Trybunału Stanu mogą być wybrani obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych, niekarani sądownie, niezatrudnieni w organach administracji rządowej.

2. Osoby wybrane w skład Trybunału Stanu składają przed Marszałkiem Sejmu przyrzeczenie sędziowskie.

Art. 15a. Postępowanie w sprawie zgody na pociągnięcie członka trybunału stanu do odpowiedzialności karnej

1. Zgodę na pociągnięcie członka Trybunału Stanu do odpowiedzialności karnej lub na pozbawienie wolności wyraża, w drodze uchwały, Trybunał Stanu, z wyłączeniem członka Trybunału, którego wniosek dotyczy. Uchwała zapada bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej 2/3 członków Trybunału Stanu.

2. Przewodniczący Trybunału Stanu niezwłocznie informuje Trybunał o zatrzymaniu członka Trybunału Stanu i zajętym przez siebie w tej sprawie stanowisku.

3. Przed podjęciem uchwały w sprawie, o której mowa w ust. 1, Trybunał Stanu wysłuchuje wyjaśnień członka Trybunału Stanu, którego wniosek dotyczy, chyba że nie jest to możliwe.

4. Do czasu podjęcia przez Trybunał Stanu uchwały wyrażającej zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub na pozbawienie wolności członka Trybunału Stanu, wolno w stosunku do niego podejmować tylko czynności niecierpiące zwłoki.

5. Podjęcie przez Trybunał Stanu uchwały wyrażającej zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub pozbawienie wolności członka Trybunału Stanu powoduje zawieszenie w czynnościach członka Trybunału Stanu, którego uchwała dotyczy, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

Art. 16. Wysokość diet i zwrot kosztów

1. Członkowie Trybunału Stanu w związku z pełnieniem swoich funkcji otrzymują:
1) diety w wysokości 10% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszanego na podstawie art. 20 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504) za każdy dzień udziału w pracach Trybunału Stanu;

2) zwrot poniesionych kosztów podróży i zakwaterowania.

2. Zwrot poniesionych kosztów podróży i zakwaterowania odbywa się na zasadach określonych w przepisach dotyczących ustalania należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie Kodeksu pracy.

Art. 17. Utrata stanowiska sędziego trybunału stanu

1. Utrata stanowiska sędziego Trybunału Stanu następuje wskutek zrzeczenia się funkcji, trwałej utraty zdolności do wykonywania czynności albo skazania prawomocnym wyrokiem sądu.

1a. Utratę stanowiska sędziego Trybunału Stanu stwierdza, w drodze postanowienia, Marszałek Sejmu, informując o tym Sejm.

2. W razie wygaśnięcia mandatu członka Trybunału Stanu Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego.

Art. 18. Trybunał jako sąd pierwszej i drugiej instancji

1. Trybunał Stanu jest sądem pierwszej instancji oraz sądem drugiej instancji.

2. W postępowaniu przed Trybunałem Stanu oraz Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej.

3. (uchylony)

4. W warunkach określonych w art. 2 Trybunał Stanu może zlecić Prokuratorowi Generalnemu przeprowadzenie w określonym zakresie postępowania co do czynu wypełniającego znamiona przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

5. W postępowaniu przed Trybunałem Stanu oskarżeni, świadkowie i biegli zwolnieni są od obowiązku zachowania w tajemnicy informacji niejawnych.

Art. 19. Skład trybunału

1. W pierwszej instancji Trybunał Stanu orzeka w składzie: przewodniczący i 4 członków.

2. W drugiej instancji Trybunał Stanu orzeka w składzie: przewodniczący i 6 członków, z wyłączeniem sędziów, którzy uczestniczyli w rozpatrzeniu sprawy w pierwszej instancji.

3. Jeżeli przy rozpatrywaniu sprawy przez Trybunał Stanu wyłoni się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, Trybunał może odroczyć rozpatrywanie sprawy i przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia pełnemu składowi Trybunału Stanu.

4. Poza rozprawą Trybunał Stanu orzeka w składzie: przewodniczący i 2 członków.

Art. 20. Granice rozpatrywania sprawy

1. Trybunał Stanu rozpatruje sprawę w granicach określonych w akcie oskarżenia.

2. Oskarżyciel nie może zarzucić oskarżonemu innych czynów niż objęte aktem oskarżenia.

3. Trybunał Stanu nie może przekazać sprawy Zgromadzeniu Narodowemu, Sejmowi albo Senatowi w celu uzupełnienia lub rozszerzenia przeprowadzonego postępowania.

Art. 20a. Obligatoryjny udział obrońcy

1. W postępowaniu przed Trybunałem Stanu udział obrońcy jest konieczny.

2. W postępowaniu, o którym mowa w ust. 1, obrońcą może być jedynie adwokat lub radca prawny.

Art. 20b. Przesłanki wykluczenia jawności

Wykluczenie jawności rozprawy przed Trybunałem Stanu może uzasadnić wyłącznie wzgląd na bezpieczeństwo państwa lub ochronę informacji niejawnych o klauzuli tajności "tajne" lub "ściśle tajne".

Art. 20c. Terminy do apelacji i zażalenia

1. Termin do wniesienia apelacji wynosi 30 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu odpisu wyroku z uzasadnieniem.

2. Termin do wniesienia zażalenia wynosi 14 dni.

3. Od wyroku Trybunału Stanu wydanego w drugiej instancji kasacja nie przysługuje.

Art. 20d. Umorzenie lub warunkowe umorzenie postępowania

Umorzenie albo warunkowe umorzenie postępowania przed Trybunałem Stanu może nastąpić jedynie na rozprawie.

Art. 20e. Finansowanie; obsługa kancelaryjna

1. Działalność Trybunału Stanu finansowana jest ze środków budżetowych Sądu Najwyższego.

2. Sąd Najwyższy zapewnia także obsługę kancelaryjną oraz czynności sekretariatu Trybunału Stanu.

Art. 20f. Administrator danych osobowych przetwarzanych w ramach postępowań przed trybunałem

Trybunał Stanu jest administratorem danych osobowych przetwarzanych w ramach prowadzonych przez niego postępowań.

Art. 20g. Nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych przez trybunał stanu

1. Nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych przez Trybunał Stanu w ramach prowadzonych przez niego postępowań wykonuje Krajowa Rada Sądownictwa.

2. Do nadzoru, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 175dd § 2 i 3 oraz działu I rozdziału 5a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, 55, 60 i 125) stosuje się odpowiednio.

Art. 21. Uchylony

Art. 22. Uchylony

Art. 23. Termin przedawnienia

1. Ściganie przed Trybunałem Stanu jest dopuszczalne w okresie 10 lat od popełnienia czynu, chyba że czyn stanowi przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, dla którego przewidziany jest dłuższy okres przedawnienia. Okoliczność, że sprawca nie sprawuje już urzędu lub nie piastuje funkcji, nie stoi na przeszkodzie do wszczęcia i prowadzenia postępowania.

2. (uchylony)

3. Złożenie wstępnego wniosku, o którym mowa w art. 6 ust. 2, przerywa bieg przedawnienia.

Art. 24. Uchylony

Art. 25. Kary

1. Za czyny określone w art. 3 , o ile nie wypełniają znamion przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, Trybunał Stanu wymierza łącznie lub osobno następujące kary:
1) utratę czynnego i biernego prawa wyborczego w wyborach Prezydenta, w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach organów samorządu terytorialnego;

2) zakaz zajmowania kierowniczych stanowisk lub pełnienia funkcji związanych ze szczególną odpowiedzialnością w organach państwowych i w organizacjach społecznych;

3) utratę wszystkich albo niektórych orderów, odznaczeń i tytułów honorowych.

1a. Za naruszenie zakazów, o których mowa w art. 107 ust. 1 Konstytucji, Trybunał Stanu orzeka pozbawienie mandatu poselskiego.

2. Kary dotyczące utraty praw i zakazów, o których mowa w ust. 1, mogą być orzekane na czas od 2 do 10 lat.

3. W razie uznania przez Trybunał Stanu chociażby nieumyślnego popełnienia czynów określonych w art. 2 ust. 1 i art. 3 Trybunał orzeka odpowiednio w odniesieniu do Prezydenta – złożenie z urzędu, a w odniesieniu do pozostałych osób, z zastrzeżeniem ust. 1a – utratę zajmowanego stanowiska, z którego pełnieniem związana jest odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu.

4. Trybunał Stanu z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu lub szczególne okoliczności sprawy może poprzestać na uznaniu winy oskarżonego.

Art. 26. Kary za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe

Za czyny stanowiące przestępstwo lub przestępstwo skarbowe Trybunał Stanu orzeka kary lub środki karne przewidziane w ustawie.

Art. 26a. Nowy skład trybunału

Jeżeli po rozpoczęciu rozprawy, a przed wydaniem wyroku, zostanie wybrany nowy skład Trybunału Stanu, rozprawę w danej instancji prowadzi od początku Trybunał Stanu w nowym składzie.

Art. 26b. Odpowiedzialność konstytucyjna senatorów

W zakresie odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu senatorów stosuje się odpowiednio przepisy ustawy odnoszące się do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu posłów. W tym zakresie kompetencje Sejmu i jego organów przysługują odpowiednio Senatowi i jego organom.

Art. 27. Regulamin trybunału stanu

1. Trybunał Stanu uchwala regulamin Trybunału Stanu bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków Trybunału Stanu.

2. Regulamin Trybunału Stanu podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 28. Czyny popełnione przed dniem wejścia w życie ustawy

Trybunał Stanu właściwy jest również w sprawach czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, o ile w czasie popełnienia były one zabronione pod groźbą kary. Jeżeli czyn uprzednio popełniony polegał na chociażby nieumyślnym naruszeniu Konstytucji lub ustawy, Trybunał Stanu ogranicza się do stwierdzenia dokonanych naruszeń prawa.

Art. 28a. Publiczne rozpowszechnianie wiadomości z postępowania

1. Kto bez zezwolenia rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej, zanim zostały ujawnione w postępowaniu przed Trybunałem Stanu, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia publicznie wiadomości z rozprawy przed Trybunałem Stanu prowadzonej z wyłączeniem jawności.

3. Zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, udziela Przewodniczący Komisji.

Art. 29. Wejście ustawy w życie

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. ---------- [Ustawa została ogłoszona 06.04.1982 r. - Dz. U. z 1982 r. poz. 84]